

Sygn. akt: *IC 737/16*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 listopada 2016 roku

Sąd Rejonowy Gdańsk – Północ w Gdańsku w I Wydziale Cywilnym w składzie:

Przewodniczący: SSR Michał Sznura

po rozpoznaniu na rozprawie protokolowanej przez sekr. sąd. J. J. w dniu 30 listopada 2016 r.

sprawy z powództwa **B. G.**

przeciwko **J. L.**

o zapłatę

- I. zasądza od pozwanej J. L. na rzecz powódki B. G. kwotę 4.131,40 zł (czterech tysięcy stu trzydziestu jeden złotych czterdziestu groszy) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od 4 marca 2016 r. do dnia zapłaty;
- II. oddala powództwo w pozostałym zakresie;
- III. zasądza od pozwanej J. L. na rzecz powódki B. G. kwotę 1.432 zł (jednego tysiąca czterystu trzydziestu dwóch złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

UZASADNIENIE

Powódka **B. G.** w pozwie skierowanym przeciwko **J. L.** domagała się zasądzenia kwoty 4.298,40 zł wraz z ustawowymi odsetkami od 4 marca 2016 r. do dnia zapłaty oraz kosztami postępowania.

W uzasadnieniu powódka wskazała, że pozwana jako spadkobierca testamentowy zmarłego 11 lipca 2013 r. R. C. jest obowiązana do zwrotu poniesionych przez nią kosztów pochówku spadkodawcy na łączną kwotę 4.298,40 zł.

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym sąd orzekł zgodnie z żądaniem pozwu.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwana wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie od powódki na swoją rzecz kosztów procesu.

W uzasadnieniu potwierdziła nabycie spadku po zmarłym R. C.. Kwestionowała roszczenie co do zasady wskazując, że powódka nie przedstawiła rachunków potwierdzających poniesienie wydatków tytułem opłaty dla księdza za mszę w wysokości 300 zł, tytułem opłaty dla organisty w kwocie 50 zł oraz 300 zł na zakup odzieży do trumny dla zmarłego. Kwestionowała również kwotę 380 zł z tytułu wykonania liter na nagrobku, wskazując, że usługa została wykonana dopiero w 2015 r. Nadto podniosła, że we własnym zakresie wykonała krzyż na grobie teścia. Odnośnie wydatku na kwotę 1.059 zł tytułem organizacji stypy wskazywała, że w tym zakresie powódka nie konsultowała się pozwaną, pozwana nie została powiadomiona o miejscu i dacie pochówku oraz zaplanowanym spotkaniu. Zorganizowała u siebie w domu skromny poczęstunek dla żałobników w formie obiadu i ciasta. Podniosła zarzut potrącenia kwoty 1.780 zł z kwotą 1.732,40 zł wynikającą z faktury VAT nr (...), wskazując, że powódka wraz z siostrą bez jej zgody i wiedzy wyniosły z mieszkania pozwanej przy ul. (...) w G., w którym zamieszkiwała ze zmarłym m.in. zabytkowy zegar wiszący, poduszki, pościel, łóżko wraz z materacem, radioodbiornik, telefon komórkowy, wazon, wózek inwalidzki, pościel, pralkę elektryczną marki E. (...) oraz dwa fotele o wartości 640 zł.

Na rozprawie 30 listopada 2016 r. pozwana oświadczyła, że jest skłonna zapłacić koszty wynikające z faktur za wyjątkiem wykucia liter z potrąceniem kwoty 400 zł z tytułu zorganizowania przez siebie stypy, przy zastosowaniu miarkowania.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Dnia 11 lipca 2012 r. zmarł R. C.. Spadek po zmarłym na podstawie(...) nabyła J. L..

Okoliczności bezsporne , vide: zeznania świadka D. B., k. 55-56; zeznania pozwanej, k. 57; zeznania powódki, k. 56-57; postanowienie Sądu Rejonowego Gdańsk-Północ w Gdańsku z 28 lutego 2014 r., k. 6.

Koszty pogrzebu zmarłego R. C. poniosła B. G.. Koszty te obejmowały kwoty:

- 1.732,40 zł wynikającą z faktury VAT nr (...) m.in. z tytułu udostępnienia kaplicy, opłaty za ważność grobu,
- 460 zł wynikającą z faktury VAT nr (...) z tytułu ustawienia nagrobku,
- 1.059 zł wynikającą z rachunku nr (...) z tytułu organizacji stypy,
- 380 zł wynikającą z faktury VAT nr (...) za wykonanie liter na nagrobku,
- 300 zł z tytułu opłaty dla księdza za (...) Ś.,
- 50 zł dla organisty,
- 300 zł z tytułu opłaty za zakup odzieży dla zmarłego do trumny.

Dowody : faktury, rachunki, k. 7-11; zeznania świadka D. B., k. 55-56; zeznania powódki, k. 56-57.

Koszt samego pogrzebu w wysokości 4.000 zł opłacono z zasiłku pogrzebowego.

Okoliczność bezsporna , vide: faktura VAT nr (...), k. 7 .

Pismem z 16 grudnia 2015 r. powódka wezwała pozwaną do zapłaty kwoty 4.298,40 zł tytułem zwrotu poniesionych kosztów pogrzebu, jednakże bezskutecznie.

Dowód : przedsądowe wezwanie do zapłaty, k. 12-15 .

Sąd zważył, co następuje:

Sąd ustalił stan faktyczny na podstawie dokumentów prywatnych złożonych przez strony, a opisanych wyżej w stanie faktycznym sprawy, których prawdziwości nie kwestionowała żadna ze stron.

Sąd oparł się na zeznaniach świadka oraz stron postępowania w zakresie opisanym powyżej w stanie faktycznym. Zeznania pozwanej w pozostałym zakresie nie wnosiły istotnych informacji z punktu widzenia rozstrzygnięcia sprawy, bądź były niewiarygodne z uwagi na brak ich potwierdzenia w pozostałym materiale dowodowym w sprawie.

W niniejszej sprawie powództwo zasługiwało na częściowe uwzględnienie do kwoty 4.281,40 zł, przy czym z uwagi na błąd matematyczny sądu w wyroku zasądzono sumę 4.131,40 zł.

J. L. w toku procesu wskazywała, że co do części wydatków poniesionych przez powódkę poczuwa się do ich zwrotu. Tym niemniej nie zostało uznane żądanie w konkretnej kwocie. W związku z tym sąd przyjął, że brak jest kwoty co do której nie ma sporu między stronami i wyrokował co do poszczególnych wydatków powódki, będących przedmiotem niniejszego postępowania.

W sprawie poza sporem była okoliczność nabycia testamentowego spadku po zmarłym R. C. przez pozwaną J. L..

Zgodnie z brzmieniem art. 922 §3 k.c. do długów spadkowych należą koszty pogrzebu spadkodawcy w takim zakresie, w jakim pogrzeb odpowiada zwyczajom, przyjętym w danym środowisku. Stosownie do treści uchwały Sądu Najwyższego z 22 listopada 1988 r., sygn. akt III CZP 86/88, koszty pogrzebu w ścisłym tego słowa znaczeniu obejmują wydatki na zakup trumny, nabycie miejsca na grób i wydatki na pokrycie kosztów ceremonii pogrzebowej. W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że do kosztów pogrzebu zalicza się wydatki poniesione na postawienie nieskromnego, odpowiadającego miejscowym zwyczajom nagrobka. Wprawdzie zawarta w orzeczeniach Sądu Najwyższego wykładnia, co należy rozumieć przez „koszty pogrzebu”, ukształtowała się na tle art. 446 §1 k.c., jednakże odnosi się do wyrażenia ustawowego występującego także w innych przepisach i nie można jej pominąć przy wykładni art. 922 §3 k.c. Takie stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z 7 marca 1969 r., II PR 641/68, w uzasadnieniu którego stwierdził, że do kosztów pogrzebu można doliczyć umiarkowany wydatek na skromny nagrobek, odpowiadający zwyczajom. Rozmiar wydatku na nagrobek, podobnie jak pozostałe koszty pogrzebu, ograniczony został w art. 922 §3 k.c. przyjętym w danym środowisku zwyczajem, z czego wynika, że wystawienie drogiego nagrobka z granitu lub marmuru, w części wykraczającej poza miejscowe zwyczaje, obciąża osobę, która w wybrany przez nią sposób chciała wyrazić własne uczucie do spadkodawcy i uczcić jego pamięć. Wzniesienie nagrobka jest materialnym śladem, symbolizującym pamięć o zmarłym, wynika z pobudek niematerialnych. Koszty wzniesienia nagrobka odpowiadającego miejscowym zwyczajom wchodzi w skład kosztów pogrzebu i jako dług spadkowy obciążają spadkobierców, którzy przyjęli spadek wprost, niezależnie od tego, czy spadkodawca pozostawił jakiegokolwiek majątek. Ustalenie wysokości zobowiązania pieniężnego według innych kryteriów niż sumowanie kwot wydatkowanych na pokrycie kosztów pochówku i wystawienia nagrobka odpowiadającego miejscowym zwyczajom nie jest możliwe. Wzniesienie nagrobka w poczuciu moralnego obowiązku uczczenia zmarłego, odpowiadający miejscowym zwyczajom i wydatki z tym związane obciążają spadkobiercę.

Zdaniem sądu również wydatki poniesione na zakup odzieży do pochówku dla zmarłego są niezbędne dla oddania czci zmarłemu, przeprowadzenia ceremonii pogrzebu. Pozwana argumentowała co prawda, że powódka nie przedłożyła rachunków potwierdzających wysokość zakupu odzieży, opłaty za mszę i organistę. Tym niemniej sąd uznał za wiarygodne stanowisko powódki, że zajmując się organizacją pogrzebu nie zachowała paragonu za zakup odzieży. Na dzień pogrzebu była w przeświadczeniu, że to ona jako córka jest spadkobierczynią po zmarłym. Powyższe potwierdzają również zeznania świadka. Nadto koszt zakupu odzieży (butów, podkoszulka, skarpet i bokserek) za łączną kwotę 300 zł nie stanowi nadmiernego, wygórowanego kosztu. Odnośnie braku wykazania kosztów mszy świętej, wskazać należy, że zwyczajowo nie jest przyjęte by księża wystawiali rachunki za jej odprawianie. Uiszczana z tego tytułu kwota stanowi formę datku na kościół. Także zwyczajowo organista nie wystawia rachunków za uiszczoną na jego rzecz kwotę.

Pozwana kwestionując żądanie pozwu w zakresie zwrotu kosztów stypy wskazywała, że nie posiadała wiedzy o jej organizowaniu przez powódkę, podnosiła, że nie została na nią zaproszona. Powyższa argumentacja pozostaje bez wpływu na niniejsze postępowanie. Należy bowiem pamiętać, że organizacja ww. przyjęcia jest zwyczajowo przyjęta, ma charakter ostatniego spotkania dla najbliższych zmarłego z jego duchowym udziałem. Jest to również swego rodzaju podziękowanie dla osób przybyłych na pogrzeb. Nie ma więc znaczenia, czy spadkobierca brał w niej udział, czy nie. Koszt tego spotkania stanowi jednakowoż także dług spadkowy.

Pozwana wskazywała również, że koszt wykonania liter na nagrobku został poniesiony dopiero w 2015 r., w związku z tym nie jest ona obowiązana do jego zwrotu. Zdaniem sądu wydatek ten nie stanowi prowizorycznego kosztu pogrzebu, a jest wręcz związany z ceremoniałem pochówku. Na nagrobku bowiem należy udokumentować kto w nim spoczywa. W związku z tym koszty poniesione z tego tytułu wchodzi również do długów spadkowych.

Odnosząc się zasadności podniesienia przez pozwaną zarzutu potrącenia wskazać należy, że zgodnie z art. 498 k. c. gdy dwie osoby są jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami, każda z nich może potrącić swoją wierzytelność z wierzytelności drugiej strony, jeżeli przedmiotem obu wierzytelności są pieniądze lub rzeczy tej samej jakości oznaczone tylko co do gatunku, a obie wierzytelności są wymagalne i mogą być dochodzone przed sądem lub

przed innym organem państwowym. Wskutek potrącenia obie wierzytelności umarzają się nawzajem do wysokości wierzytelności niższej. Artykuł 498 §2 k.c. określa prawny rezultat, tj. wzajemne umorzenie się zobowiązań w razie skutecznego dokonania potrącenia obu wierzytelności. Wystąpienie takiego skutku, prowadzące do wygaśnięcia zobowiązań, uwarunkowane jest jednak uprzednim ustaleniem wystąpienia przesłanek określonych w art. 498 §1 k.c., a tylko ich zaistnienie przesądzi o skuteczności złożenia oświadczenia o potrąceniu, a w konsekwencji o jego prawnych skutkach (por. wyrok Sądu Najwyższego z 7 listopada 2013 r. sygn. akt V CSK 554/12).

Nadto zgodnie z art. 499 k.c. potrącenia dokonuje się przez oświadczenie złożone drugiej stronie. Oświadczenie ma moc wsteczną od chwili, kiedy potrącenie stało się możliwe. Czynność prawna potrącenia jest zdarzeniem prawnym, którego skutkiem, niezależnym od woli uprawnionego do wierzytelności objętej potrąceniem, jest umorzenie się obydwu wierzytelności do wysokości wierzytelności niższej (art. 498 §2 k.c.), ze skutkiem czasowym określonym w art. 499 zdanie drugie k.c., tj. od chwili, kiedy potrącenie stało się możliwe. Zgodnie z regulującymi potrącenie przepisami kodeksu cywilnego oświadczenie o potrąceniu może być złożone - w okresie trwania fazy kompensacyjnej - w każdym czasie, zarówno przed, jak i po wszczęciu postępowania sądowego (w toku postępowania sądowego, także poza tym postępowaniem). Natomiast zarzut potrącenia jest czynnością procesową. Jego podniesienie w postępowaniu sądowym oznacza powołanie się na fakt dokonania potrącenia i wynikające stąd skutki. Jest to tak naprawdę zarzut nieistnienia, umorzenia lub wygaśnięcia wierzytelności powoda (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 10 kwietnia 2014 r., sygn. akt I ACa 1241/13).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, że pozwana podnosząc zarzut potrącenia do kwoty 400 zł z tytułu organizacji spotkania mającego na celu upamiętnienie zmarłego spadkodawcy nie udokumentowała faktu jego poniesienia, co więcej powódka nie pozostaje dłużnikiem względem pozwanej z tytułu zwrotu kosztów pogrzebu, bowiem to strona pozwana była zobowiązana do ich poniesienia jako spadkobierca zmarłego, przyjmując spadek wprost. Dodatkowo pozwana nie wykazała, aby względem powódki skuteczne było jej roszczenie o zwrot ruchomości wymienionych w sprzeciwie, w szczególności, aby powódka owe ruchomości bezprawnie przejęła, a także ich wartości.

Mając na uwadze całokształt materiału zgromadzonego w sprawie na mocy art. 922 §3 k.c. orzekł jak w pkt 1 wyroku przy czym w sentencji umieszczona została błędnie kwota 4.131,40 zł w miejsce prawidłowej sumy 4.281,40 zł.

O odsetkach Sąd orzekł zgodnie z żądaniem pozwu na podstawie art. 481 §§1 i 2 k.c. od 04 marca 2016 r. do dnia zapłaty.

W pozostałym zakresie powództwo podlegało oddaleniu, o czym orzeczono w punkcie II wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł w punkcie III wyroku na mocy art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 100 k.p.c., art. 108 §1 k.p.c., §2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015r. poz. 1800) w brzmieniu obowiązującym na dzień wniesienia pozwu tj. na dzień 4 marca 2016 r., uznając, że powódka uległa jedynie co do nieznaczącej części swojego żądania i zasądził od pozwanej na rzecz powódki zwrot kosztów procesu w całości tj. w wysokości 1.432 zł. Koszty postępowania poniesione przez powódkę obejmowały: opłatę od pozwu w wysokości 215 zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika strony powodowej w stawce minimalnej w wysokości 1.200 zł, powiększone o opłatę od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł.

(...)

1. (...)

2. (...)